

СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проведено дослідження концептуальної сутності стратегії фінансово-економічної безпеки банків, а також запропоновано заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на безпеку банківських установ.

Проведено исследование концептуальной сущности стратегии финансово-экономической безопасности банков, а также предложены мероприятия с целью ограничения негативного влияния угроз на безопасность банковских учреждений.

The research of the conceptual essence of the strategy of financial and economic safety of banks was conducted and the measures with the aim of limitation of negative influence of threats on the safety of bank establishments are proposed.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека банків, фінансова стратегія банківської безпеки, стійкість банківської системи, принципи Базель II.

Безпека банківської системи є найважливішим процесом даних фінансових установ. У сучасних умовах діяльності банків з метою збереження тривалої конкурентної переваги важливим моментом є формування ефективної фінансово-економічної стратегії – основної складової безпеки банківських установ. Побудова такої стратегії банківських установ реалізується на основі стратегічного планування. Базовими елементами моделі є: управління наявним потенціалом, ключові чинники успіху банківської системи, сучасні концепції банківського управління.

Дослідження сучасної проблематики банківської безпеки висвітлюють такі провідні вітчизняні науковці: Л.С.Стрельбицька, М.П.Стрельбицький, М.І.Зубок, П.Д.Диннік, Л.В.Попович, В.М.Кузнецов, Н.Й.Реверчук, О.П.Орлюк, Т.Б.Кузенко, Ю.В.Бондарчук, Г.В.Козаченко, В.П.Пономарев, О.М.Ляшенко, В.С.Духов та ін.

У сучасних умовах розвитку недостатньо розкрито формування та використання стратегічного забезпечення банківської безпеки.

Метою роботи є дослідження стратегії банківської безпеки, а також виокремлення проблемних аспектів та формування рекомендацій щодо покращення безпеки банківських установ.

Згідно з проведеними дослідженнями, серед банківських установ лише одиниці мають добре опрацьовану стратегію фінансово-економічної безпеки банківських установ, яка передбачає комплексне управління наявним потенціалом з урахуванням сучасних концепцій управління.

Велика кількість різноманітних загроз безпеці банку, які охоплюють всі сфери його діяльності, потребує комплексного підходу до їх аналізу та системного розроблення заходів щодо їх запобігання. У цих умовах нагальним завданням стає впровадження принципів Базель II, що базуються як на зовнішньому нагляді та контролі банківської діяльності, так і на спонуканні банків до розроблення внутрішніх систем показників та індикаторів, дотримання яких дасть можливість якісніше забезпечувати банківську безпеку.

Безпека банку – це стан стійкої життєдіяльності, за якої забезпечується

реалізація основних інтересів і пріоритетних цілей банку, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів [4, с.42].

Банки, як і інші суб'єкти господарської діяльності, змушені організовувати свою діяльність в умовах невизначеності, непередбачуваності, загроз і небезпек. Крім того, на розвиток банківської діяльності впливають і такі чинники, як нестабільність політичної і соціально-економічної ситуації в країні, недосконалість банківського законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та ін. З метою подолання даних чинників, на нашу думку, доцільно сформувати ефективну фінансово-економічну стратегію забезпечення банківської безпеки [1, с.25].

Отже, фінансово-економічна стратегія забезпечення банківської безпеки – це комплекс заходів з досягнення максимально можливої платоспроможності та стійкості комерційного банку, ліквідності його балансу, ефективної структури капіталу й найбільш прибуткових напрямів його вкладень, що досягається шляхом чіткого стратегічного і тактичного планування, вжиття заходів з метою запобігання загрозам фінансового характеру. Метою стратегії є збільшення прибутковості, оборотності капіталу, розширення позицій на ринку банківських послуг.

Стратегія фінансово-економічної безпеки банків формується відповідно до економічних нормативів центрального банку, має узгоджуватися із загальноекономічною стратегією і розроблятися на основі чинної нормативно-законодавчої бази (рис. 1) [3, с.405-406].

На нашу думку, основні стратегічні заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на стан банку такі:

- проведення виваженої цінової політики, участь банку в регіональних економічних проєктах;
- підвищення ефективності та зниження собівартості банківських послуг;
- аналіз партнерів, зокрема уникнення джерел фінансування, поведінка яких є непередбачуваною, розміщення коррахунків у авторитетних, надійних фінансових установах;
- введення в керівні колегіальні органи великих підприємств позичальників представників банку;
- приділення великої уваги підвищенню довіри до банку, його рекламі, посиленню прозорості фінансового стану банку;
- уникнення залежності від «політичних» капіталів, жорстке дотримання вимог законодавства у сфері банківської діяльності;
- проведення виваженої кадрової політики, зокрема у сфері оплати праці та соціального захисту працівників.

На сьогодні банки потребують створення комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, яка, у свою чергу, дасть змогу банку не втратити ліквідність і платоспроможність, а також протистояти різноманітним загрозам та самостійно ліквідувати наслідки їх реалізації. При цьому об'єктами захисту такої системи насамперед стають фінанси, матеріальні цінності та інформація банку. Згідно з проведеними дослідженнями встановлено, що 80%

коштів банків становлять обігові кошти, за допомогою яких здійснюються банківські операції, а решта використовується для забезпечення інших потреб банку. За таких умов можна стверджувати, що головну увагу в забезпеченні економічної безпеки слід приділяти саме захисту матеріальних цінностей, банківських операцій та інформації [5, с.206].

Рис. 1. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки банків

З метою удосконалення стійкості банківської системи необхідно дотримуватися певних стратегічних орієнтирів: зміни концепції регулювання руху капіталів у напрямі зняття обмежень на приплив капіталу й посилення контролю за його впливом за тіньовими схемами; розширення ресурсних можливостей банківської системи та інструментів підтримки економічного зростання; активізації політики рефінансування, розгляду можливості зменшення норм обов'язкового резервування, збільшення лімітів НБУ; надання субординованих кредитів для підтримки вітчизняних банків; посилення контролю за спекулятивними угодами на міжбанківському валютному і ресурсному ринках; посилення спроможності фінансового сектора до ринкової «стерилізації» частини надлишкової грошової маси; розроблення механізмів заміщення зовнішніх ресурсів у вигляді облігаційних позик, синдикованих кредитів і потоків спекулятивного капіталу внутрішніми ресурсами шляхом підвищення ролі у структурі грошової пропозиції каналу рефінансування, розміщення бюджетних коштів у банківській системі та залучення коштів населення.

Виходячи з усього викладеного, можна зазначити, що формування стратегічної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, насамперед з погляду її комплексного характеру, має найбільш ефективно забезпечити захист основних його ресурсів і створити сприятливі умови для стабільного і перспективного розвитку банківського сектору.

На основі проведених досліджень можна сформулювати основні напрямки застосування державних заходів щодо підвищення стійкості фінансово-

економічної сфери банківського сектору:

- посилення нагляду за якістю капіталу фінансових установ, ліквідністю та ризиками;
- підвищення прозорості діяльності фінансових установ;
- підвищення оперативності реагування на ризики органів регулювання і нагляду;
- використання нових механізмів грошово-кредитного регулювання та діяльності центральних банків.

Отже, економічна безпека – це комплексна категорія у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, надійність і ефективність функціонування якої буде оцінюватись за критеріями недопущення або своєчасного виявлення загроз фінансам банку, його інформації та матеріальним цінностям. Головним же критерієм оцінки розвитку стратегії фінансово-економічної безпеки банку є стабільність економічного розвитку банку згідно з його стратегічними завданнями та орієнтирами розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бернд Рудольф. Банковская система и контроль за банковской деятельностью в условиях рыночной экономики / Рудольф Бернд. – Мюнхен, 2009. – 426 с.
2. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ. – 2003. – 154 с.
3. Стрельбицька Л. Банківське безпекознавство. / Стрельбицька Л., Стрельбицький М., Гіжевський В. – К.: Кондор, 2005. – 600 с.
4. Тагирбеков К. Основы банковской деятельности. – М.: Ось-89, 2003. – 446 с.
5. Ярочкин В. Безопасность банковских систем / Ярочкин В. – М.: Ось-89, 2010.– 416 с.